Yoon Cultural Foundation

نیمګړي ارمانونه

(د محمد عالم حیران د شعرونو ټولګه)

سریزه او راټولونه

محمد اسمعیل یون

۱۳۸۷ل

Ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library
Downloaded from: The Digital Library

نیمګړي ارمانونه

(د ولسي شاعر محمد عالم حیران د شعرونو جونګ)

راټولوونکی

محمد اسمعیل یون

Downloaded from: The Digital Library

بسم الله الرحمن الرحیم

کتاب پېژندنه

د کتاب نوم:	نیمګړي ارمانونه
شاعر:	محمد عالم حیران
راټولوونکی:	محمد اسمعیل یون
خپرندوی:	یون کلتوري یون
چاپشمېر:	۱۰۰۰ ټوکه
لومړی چاپ:	۱۳۶۹ل کال
دویم چاپ:	۱۳۸۷ل کال
د راټولوونکي پرله پسې نومره:	(۲)
د خپرندوی پرله پسې نومره:	(۲)
کمپوزر:	ضیا الرحمن ضیا

(c) ketabton.com: The Digital Library

نیولیک

ګڼه	سرلیک	مخ
۱	د دویم چاپ سریزه	۱
۲	یادښت	۸
۳	سریزه: هر سهار...	۱۰
۴	بېلابېل شعرونه	۲۴
۵	د محمد اسمعیل یون لنډه پېژندنه	۷۹

Downloaded from: The Digital Library

د دویم چاپ سریزه

دا شعري ټولګه چې ستاسو په لاسو کې ده، دا د لغمان د یو متوفی شاعر، خدای بښلي محمدعالم حیران، د هغو شعرونو مجموعه ده، چې له نن څخه (۱۹) کاله وړاندې پر ۱۳۶۹ل کال، ما راټوله کړې او پر همدې کال مې په کابل کې چاپ کړې ده. د حیران دا شعرونه ما د نږدې یو کال په بهیر کې هماغه مهال له بېلابېلو لارو، چې ددې ټولګې په سریزه کې ورته اشاره شوې، راټول کړل او پر همدې (۱۳۶۹) ل کال مې د هغه وخت د حکومت د فرهنګي موسسو بېلابېلې دروازې وټکولې، چې دا شعرونه پرې چاپ کړم، خو د چاپ امکان یې برابر نه شو. هغه وخت له دولتي چاپي امکاناتو پرته نور امکانات نه وو، شخصي چاپ هم ډېر دود نه و، تر دې دمخه په ټول افغانستان کې فکر کوم د چاپ په دومره اوږده بهیر کې، یو ازې دوه یا درې عنوانه پښتو کتابونه په شخصي لګښت چاپ شوي وو، نور په شخصي لګښت د چاپ کلتور ښېخي دود نه و.

زه چې ددې ټولګې د چاپ په برخه کې له دې موسسو نهیلی شوم، نو د شخصي چاپ مفکورې مې په ذهن کې

(c) ketabton.com: The Digital Library

غځونې وکړې، هغه وخت د شخصي لګښت پیدا کول هم څه
اسانه خبره نه وه، ډېر هلې ځلې مې وکړې، په دې برخه کې هم
پاتې راغلم، خو په پای کې مې په خپل ټولګیوال (پښتون
بهرامزي) سترګې خوږې شوې. (دا مهال زه د کابل پوهنتون د
ژبو او ادبیاتو پوهنځي د پښتو څانګې د دریم ټولګي
محصل وم.) پښتون بهرامزی زما ټولګیوال هم و او زما نږدې
ملګری هم، په درس کې په منځنۍ کته ګورۍ کې راته، خو د
پښتونولۍ او ملي احساس له مخې په لومړۍ درجه اشخاصو
کې و، اقتصاد یې هم ترمنځنۍ کچې لږ لوړ و. دده نیکه بهرام
خان د مشروطه غوښتونکو د غورځنګ فعال غړی و، نو ځکه
ده خپل تخلص د پلار پر ځای، نیکه ته منسوب کړی و، لنډه
دا چې دی پر پښتو ډېر مین ځوان و، تل به یې ماته ویل:
((پښتو ته د فکري او فرهنګي کار سرته رسول ستا کار دی،
خو که چېرې خبره د خرپ او ترپ، پیسو او یا هم د زور راغله،
نو بیا ته موږ ورته پرېږده...)) کله چې ددې کتاب د چاپ خبره
راغله، نو ما ورته وویل، چې فکري کار خو ما ترسره کړ، اوس
نو راځه دا بل کار ستاسو دی، هغه وویل: ((راځه داسې به
وکړو چې پر نورو کسانو به وګرځو، که څوک پیدا نه
شول، نو بیا به خپل زور ووهو)). ډېره لټه مو وکړه،
خو څوک پیدا نه شول. په پای کې دی مجبور شو خپله هغه

Downloaded from: The Digital Library

پانګه چې له کوره يې هم پته وه، راوباسي او د کتاب د چاپ غم وخوري، کله چې چاپخونې ته لاړو ، په هغو پيسو هم چاپ ناشونی و. څو ورځې نور هم د پيسو په لټه کې شو ، لـه خپـل يو بـل ملګري څخه مې يو مقدار پيسې د احسـن پـور پـه تو ګـه واخيستې، نو پـه دې ډول د کتـاب چاپ لګښـت پـوره شـو. بيا مې لـه ښـوونې او روزنې وزارت څخـه، (پـه شخصي لګښـت د

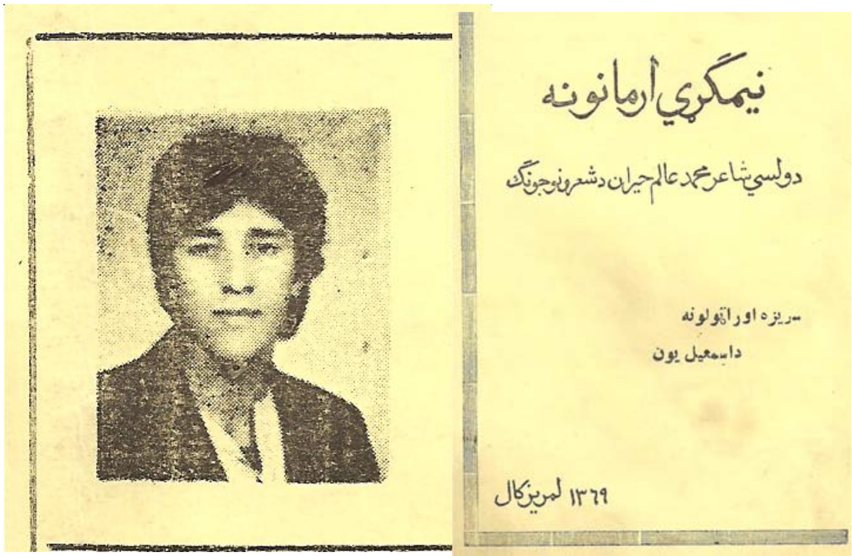

کتاب چاپ) امر واخيست، هغوی خپلې چاپخونې تـه وليکل چې کـه چېرې دوی پـه خپـل لګښـت کتـاب چاپوي، ورتـه چـاپ يـې کـړئ ! د پـوهنې چـاپخونې رئـيس ښاغلـی عبـد الکبير کاکـــــــړ مې پېژند ګلوی و، د لغمان و، فرهنګي سړی و،

Downloaded from: TheDigitalLibrary

د محاسبې رئیس یې راوغوښت او ورته یې وویل، چې موږ سره مرسته وکړي او ډېره ګټه راباندې ونه کړي، د څو ورځو په بهیر کې مو په حروفچیني ډول د کتاب د چاپ کار خلاص او د یو زر ټوکو په شمېر مو کتاب چاپ کړ. د کتاب پښتی ساده، پر لومړي مخ د کتاب عنوان او پر څلورم مخ د ښاغلي پښتون بهرامزي عکس او له هغه څخه شوې مننه چاپ شوي وو.

د کتاب تر چاپ دمخه ما او بهرامزی صیب دا سې تړون کړی و، چې کله کتاب چاپ شو، نو د خرڅلاو له لارې به یې ده ته خپلې او زموږ بل ملګري ته خپلې پیسې بېرته ورکوم او که چېرې یې پیسې زیاتې شوې، په هغو به نور کتابونه چاپوم. کله چې کتاب چاپ شو، زه او پښتون بهرامزی له خوشالۍ نه په کالیو کې نه ځایېدو. د یوې میاشتې په بهیر کې مو په زور او رضا پر لیکوالو او د شعر پر مینوالو دا اثر خرخ کړ، عاشق الله فریاد او اکبر کرګر موږ سره په دې برخه کې ډېره مرسته وکړه، دکتاب تر خرڅلاو وروسته د پښتون بهرامزي پیسې هم پوره شوې او زموږ د هغه بل ملګري پور هم خلاص شو، خو څرنګه چې ځینې کتابونه له موږ څخه په وړیا ډول تللي وو، نو د بل کتاب چاپ ته څه تری پاتې نه شول، خو موږ ته یوه لویه لاره خلاصه شوه او هغه دا چې په شخصي لګښت کتابونه چاپولای او بېرته یې لګښت هم

Downloaded from: The Digital Library

راکښلای شو، دا یو فرهنګي انقلاب نه و، خو د یو فرهنګي انقلاب د پیلامې لپاره یې موږ ته د جرئت وزرونه جوړ کړل، بیا مو همدې لړۍ ته دوام ورکړ، هغه وخت اکثرو خلکو زموږ ددې هڅې ملاتړ وکړ، خو ځینو به اعتراض کاوه، چې ولې یې د لګښتوال عکس چاپ کړی او مننه یې ترې کړې، خو موږ به ورته ویل، دا د هغه حق دی، هغه چې د یو کتاب لپاره دومره لګښت ورکوي، نو له موږ څخه په یوه مننه، څه شی کمېږي؟ دې سره به نور خلک هم تشویق شي، چې همدې لړۍ ته دوام ورکړي. اوس چې له هغه وخته نږدې شل کاله تېرېږي او خپله زما په لاس، تر سلو عنوانو زیات هغه اثار چاپ شوي، چې لګښت یې زموږ هېوادپالو فرهنګپالو افغانانو ورکړی دی. موږ پرې زیات خوشاله شوي یو او دا کار یو فرهنګي انقلاب ګڼو. ان د دې کتاب تر چاپ نږدې شل کاله وروسته بیا هم دا اثر په شخصي لګښت چاپېږي، خو هغه خوند او مزه چې ددې کتاب پر لومړي چاپ ما څکلي، تراوسه یې زما فرهنګي مینه تازه ساتلې ده، نو ددې کتاب د بیا چاپ پر وخت لازمه ګڼم، له ټولو هغو فرهنګپالو څخه

(c) ketabton.com: The Digital Library

چې ددې کتاب او نورو اثارو د چاپ په برخه کې مرستندوی شوي، مننه وکړم، په تېره بیا له ښاغلي پښتون بهرامزي څخه. ښاغلی بهرامزی د تنظیمواکۍ د جګړو پر مهال د یوه خونړي تنظیم له خوا بندي شو، خو خدای خبر چې د خدای مخلوق ته د ده د کومې ښېګڼې له امله روغ رمټ، له دې وژونکو وژغورل شو. زما خو زړه دا وایي چې کېدی شي، د ګڼو ښېګڼو تر څنګ یې د فرهنګي خدمت دا یوه ښېګڼه هم مخې ته ودرېدلې وي. بهرامزی اوس په ډنمارک کې ښه ژوند لري، خو څومره چې زه هغه پېژنم د حیران کتاب د چاپ خاطره به یې اوس هم په ذهن کې همداسې تانده وي.

له دې داستان څخه مې هدف دا و چې د هېواد فرهنګ ته کارکول له دغسې ستونزو، کړاوونو، دردونو، خو ډېرو خوندونو سره مل دی. که څوک د زړه له تله خپلو هېوادوالو سره مینه ولري، نو خدای(ج) یې ضرور د بري مقام ته رسوي. ما خپله فرهنګي مبارزه له همدغو حالاتو راپیل کړې، اوس د نورو لویو فرهنګي کارونو، چې ترسره کول یې زما په وس کې نه دي، خو د بریالیتوب په لټه کې یې یم او د زړه له کومې ورته کارکوم، له خپلو هېوادوالو هیله لرم، مــــــوږ ته د دعا لاسونه پورته کـــړي، چې خپل هېواد د پردیو له کلتوري

Downloaded from: The Digital Library
(c) ketabton.com: The Digital Library

او فکـري يرغـل څخـه وژغــورو او د نړيوالــو پــه کلتــوري تصويرونو کې، موږ هم د خپل کلتور ځلانده تصوير په خپلو سترګو وګورو.

په همدې هيله
پوهندوی محمد اسمعيل يون
د ۱۳۸۷ل کال د سلواغې ۵مه
کابل- افغانستان

Downloaded from: The Digital Library

یادښت

د خوښۍ ځای دی، چې د ښوونې او روزنې مطبعه د خپلو بنسټیزو دندو، یانې د هېواد لوښو او زامنو ته د درسي کتابونو د چاپولو په څوا کې یو ځل بیا ددې برې ترلاسه کړ، چې د یو ځوان او تکړه شاعر محمد عالم حیران، د شعرونو مجموعه چاپ کړي.

محمد عالم حیران په یوې غریبې کورنۍ کې سترګې پرانیستي، خپل خوږ عمر یې خلکو ته د خدمت په لار او د خپلې مورنۍ خوږې ژبې پښتو په پاللو او روزلو کې تېر کړی دی.

د حیران د شعرونو دا مجموعه د ښاغلي محمد اسمعیل یون په زیار او هڅه راټوله او چاپ ته تیاره شوې ده. د حیران شعرونه یو خاص خوند او کیفیت لري او لکه څنګه چې له زړه نه پاڅېدلي په زړه لګي او هغه ته قوت ښښي. د ښوونې او روزنې مطبعه په داسې حال کې، چې ښاغلي یون ته د هغه د کار او زیار په لار کې ستر بریالیتوبونه غواړي، خپله دنده بولي، چې د هېواد د بډای فرهنګ په ژوندي ساتلو کې د هر راز علمي، ادبي او هنري اثارو په چاپولو او خپرولو کې خپله ملي او هېوادنۍ دنده سرته ورسوي.

(c) ketabton.com: The Digital Library
Downloaded from: The Digital Library

په درنښت

ډیپلوم انجنیر عبدالکبیر کاکړ

د ښوونې او روزنې د مطبعې رئیس

Downloaded from: The Digital Library

سریزه:

هر سهار چې د چمن کونج او کنار لټوم
زه په هغو ګلځېرو کې مخ د یار لټوم

ولسي شعر او شاعرۍ د هرې ټولنې د ادبیاتو یوه ځانګړې او غوره برخه جوړوي او د ادبیاتو د نورو برخو تر څنګ په ډېر ژور ډول د ټولنې د حالاتو او پېښو انځورنه کوي.

په ولسي شاعرۍ کې د ټګۍ برګۍ او تېر ویستلو نښې او نښانې نه لیدل کېږي، له یوه پاک زړه څخه راوتلې وي او د هر چا د زړونو تل ته ننوزي. په ولسي شعر کې د کوم واکمن ستاینه او د هغه د زور تر برچې لاندې د هغه توصیف نه لیدل کېږي او نه دا شاعري د بازار په تله د ورځې په نرخ خرڅېږي، بلکې ولسي شعر او شاعرۍ د ټولنې تاریخ دی، د هغې د ماضي هنداره ده او د راتلونکي لپاره الهام.

او ښه خو لا دا ده چې زموږ د پښتو ژبې ولسي شاعري ډېره غني او پراخه ده او زموږ د ټولنې او د هغې د روحیاتو د پېژندنې یوه ځلېدونکې پاڼه ده. ولسي شاعري خپله په ولس کې د زېږېدونکو شاعرانو زېږنده ده او د پردیو له هر ډول اغېزې څخه لرې پاتې ده.

Downloaded from: The Digital Library

یو لیکوال وایي: ((د خلکو سندرې هغو خلکو ویلي دي چې سواد یې نه درلود. لیکل او لوستل یې په عمومي توګه نه وو زده او دا سواد نه لرل باعث شوې ده، چې عامیانه شاعران د هر ډول بهرني تاثیراتو څخه محفوظ پاتې شي. دوی کومه نمونه، نه درلوده چې د هغه څخه تقلید وکړي د شعري قواعدو کوم اقتدار نه و، چې د هغه څخه پیروي وکړي. نو دوی مجبور وو، چې د خپل شخصي ابتکار څخه کار واخلي او نوی شعر خلق او ایجاد کړي او دې مجبوریت دا سې ادب را پیدا کړی دی، چې لوړ شعري ارزښت لري او په واقعي توګه د یوه ولس روح منعکسوي.[1]

یو بل پوه وایي: ((د عوامو هنر همېشه ساده وي، زیات تجمل او سینګار نه قبلوي او د ژوند له حیاتي اړتیاوو سره پیوستون لري.)) [2]

د پښتو شاعرۍ زیاته برخه د پښتو په ولسي شاعرۍ پورې تړلې ده. هغه خوند او زور چې زموږ په ولسي شاعرۍ کې لیدل کېږي او د خلکو زړونو ته ښه رسېږي، زموږ په معیاري شاعرۍ کې چې د باسوادو یا د تحصیل لرونکو

[1] پوهاند دوکتور مجروح، وږمه مجله، ۱۳۵۴ل کال، ۴ګڼه، ۲۷مخ.
[2] محمد صدیق روهي فولکور پېژندنه، د علومو اکاډمي، ۱۳۶۵ل کال، ۱۲۸مخ.

Downloaded from: The Digital Library

شاعرانو زړېنده ده او د هغوی له خوا رامنځته شوې، نه لیدل کېږي. اوس هم په زیاتو کورونو کې حتی د ښارونو په زیاتو کورونو کې د سیمه ییزو او محلي سندرغاړو کیستونه اوربدل کېږي او دا د دې ښکارندویي کوي، چې زموږ ولسي شعر زموږ د خلکو پر زړونو ښه لګېږي او له هغه خخه خوند اخلي.

د پښتنو زیاتې او یاکه وواېو ټولې سیمې له ولسي شاعرانو ځخه ډکې دي، خو په ځانګړي ډول د هېواد ختیزه سیمه د پښتو د ولسي شعر او هم د معیاري شعر او ادبیاتو د یوې سترې زېرندویزې سیمې حیثیت لري. دلته دا سې شاعران زېږېدلي، لوی شوي او ژوند یې له لاسه ورکړی، چې کلونه کلونه به یې د شعرونو انګازې زموږ د خلکو په زړونو کې تاوېږي. د ملنګ جان، محمدنور، شیخ احمد خان، حنان او له دا سې نورو نومونو سره زموږ خلک ښه بلد دي او پر زړونو یې ښه لګېږي، خو موږ دلته پر یو بل ولسي شاعر محمد عالم حیران چې ده به هم د هغو ځای نیولی وای خو ژوند ورسره یاري ونه کړه او په ډېره ځوانۍ کې یې ورژاوه او له شعرونو ډک زړه یې ګور ته کښته کړ، خبرې کوو. خو بیا هم ده د ژوند په ډېره تنګه او لنډه موده کې د خلکو په زړونو

Downloaded from: The Digital Library

کې خپل ځان ته لاره پرانیستله او په خپلو خوږو شعرونو او اواز یې تل تر تله د خلکو په زړونو کې د او سېدو ځای پیدا کړ. دی د لغمان ولایت د الینګار په ښکلې شاعرانه سیمې، هغه سیمه چې طبیعت یې شاعرانه دی، جوړښت یې شاعرانه دی او خلک یې شعر مزاجه دي، زېږېدلی دی، نو باید حیران ښه شعرونه ووایي او خواږه یې ووایي.

یوه لیکوال، هغه وخت چې حیران ژوندی، و د هغه په باب لیکلي: ((محمد عالم حیران د محمد سالم زوی د لغمان ولایت د الینګار ولسوالۍ په کټهل کې پر ۱۳۳۰ل کال زېږېدلی دی. نوموړی شاعر له ډېرې غریبې کورنۍ څخه دی، کسب یې نجاري دی، سربېره پر دې چې تکړه نجار دی په زړه پورې هنرمند هم دی، ډېر کیسټونه لري. نوموړي شاعر مکتب نه دی لوستی، سواد یې له خپلو همزولو څخه زده کړی دی.

حیران د شعرونو دوه مجموعې لري، چې دده د وینا له مخې یې د شعرونو تعداد (۲۲۰۰) ټوټو ته رسېږي، اکثره شعرونه یې عشقي دي. د ښاغلي حیران ځینې شعرونه د ورځپاڼو له خوا چاپ شوي او ځینې شعرونه یې په راډیو او ټلویزیون کې د هنرمندانو له خوا ویل شوي دي)).[1]

---

[1] الینګاري شاعران، عزیز تحریک، ناچاپ.

Downloaded from: The Digital Library

کله چې حیران پنځه کلن و ، نو له خپل پلار سره یې په نجارۍ کې مرسته کوله او کله چې یې د خپلو ملګرو او په مسجد کې د کتابو د لوستلو په واسطه سواد زده کړ، نو له شعر او شاعرۍ سره یې هم علاقه پیدا شوه او په لږه موده کې یې پر شعر ویلو پیل وکړ او پر ۱۳۴۵ل کال یې خپل ځینې شعرونه محلي هنرمندانو ته ورکړل او د هغو له خوا زیات تشویق شو. حیران پر ۱۳۶۱ل کال د کابل د تلاشۍ په کنډک کې سرتېری شو ، څه موده وروسته له هغه کنډک څخه جنایي کورس ته معرفي کړای شو. پر ۱۳۶۲ل کال له کورس څخه فارغ شو ، د همدې کال د میزان په میاشت کې یې د وظیفې پر اجرا کولو پیل وکړ او د همدې کال د جدي میاشتې پر لسمه نېټه د لغمان ولایت د ((ده زیارت)) په کلي کې په یوې مخامخ جګړه کې شهید شو. روح دې ښاد وي.

له محمد عالم حیران څخه دوه زامن او دوه لورګانې پاتې دي. اوس راځو د حیران د شاعرۍ څرنګوالي او څومره والي ته!

حیران د خپل ټول ۳۲ کلن ژوند په موده کې هر څه چې یې له لاسه کېدل ویې کړل او ښه خو لا داده، چې د ژوند سختیو او کړاوونو د شاعرۍ پر لاره بوته او په کومې بلې لارې یې د تلو تکل ونه کړ. سعد الله جان برق وایي: ((په هر چا چې غم ډېر شي

Downloaded from: The Digital Library

نو دريو شيانو ته به مخه کوي. يا به لېونی کېږي، يا به شرابو ته پناه وړي او يا به شاعرۍ ته مخه کوي.))[۱]

که موږ د ژوند د سختيو پورتنيو دريو نتيجو ته وګورو، نو ښه به هغه څوک وي، چې شاعرۍ ته مخه کړي او يا شاعري ورته مخه کړي او دوه نورې خو يې انسان د ټولنيز ژوند له عادي بهير څخه باسي. خو حيران هم ښه په دې دی، چې شاعرۍ ته يې مخه کړې او په دې توګه يې د ژوند له سختيو سره د مبارزې لاره نيولې ده. حيران د خپل ځوان او لنډ عمر په موده کې وکولای شول، په خپلو ځوانو شعرونو سره د ژوند او د خپلې ټولنې مختلف اړخونه راوسپړي او د شعر او نظم په ژبه يې د موسيقۍ څپې هم له شعر سره يوځای کړي، چې وکولای شي د خپل زړه کوکې په لا ښه ډول خلکو ته ورسوي.

[۱] لاس او ګرېوان، د عبدالرشيد رشيد خار د شعرونو جونګ، د سعدالله جان برق سريزه.

Downloaded from: The Digital Library

هغه په ډېره تنکۍ ځوانۍ کې پر شعر لیکلو پیل کړی و، کله چې د هغه شعرونه محلي سندرغاړو د موسیقۍ په څپو کې ولوستل، نو دده پېژندګلوي هم له هغو سره زیاته شوه، ترڅو چې دی یې هم له خپلو شعرونو سره یوځای د موسیقۍ زړه راکښونکي سمندر ته کش کړ او دې کار خو د حیران شاعري او شهرت ته دومره ځواک ورکړ، چې نن یې موږ هم دې ته مجبور کړو، چې قلم راواخلو او د هغه د ژوند او سندرو په باب تر وسه وسه څه ولیکو. حیران د خپل ژوند تر وروستي بریده د څومره والي او څرنګوالي له پلوه د کتنې وړ شعرونه لیکلي او په دې موده کې یې په خپل اواز په سلګونو کیسټونه ثبت کړي دي. خپل شعرونه یې هم د موسیقۍ په څپو کې ویلي او د نورو هم.

د حیران ټول شعرونه د موسیقۍ په څپو برابر دي، چې دا کار زموږ د ولسي شعر یوه غوره ځانګړتیا ده او برابر خو بأید ځکه وي چې هغه په خپله یو مین هنرمند و او پر موسیقۍ پوره بلد و. اوس په لغمان ولایت کې داسې کور کوم یو که پیدا شي چې دی ټیپ غږوي او د حیران کیسټ دې ورسره نه وي، ما هم د هغه زیات شعرونه د هغه په خپل اواز او هم د نورو سندرغاړو له خولې له کیسټونو څخه د کاغذ پر مخ کښلي دي.

د حیران د شعرونو د زور څپې نه یوازې د یوې محدودې سیمې له پولو څخه رابهر شوې، بلکې زموږ د یوه معیاري

Downloaded from: The Digital Library

شعر په توګه يې په ټول هېواد کې انګازې وکړې او ډېر ځله به مو دا شعر د راډيو افغانستان له خپو څخه د مشهورو سندرغاړو له خولې اورېدلی وي، چې وايي:

هر سهار چې د چمن کونج او کنار لټوم
زه په هغه ګلخېرو کې مخ د يار لټوم

حيران سره له دې چې ښوونځی نه و لوستی او تحصيل يې نه و کړی او نه يې د شعر او شاعرۍ په باب کومه علمي څېړنه او پلټنه کړې وه، خو څرنګه چې د شاعرۍ زيات ه زېږندوينه پر فطرت ولاړه ده، ده هم له خپل فطري لياقت او ذکاوت څخه په کار اخيستلو سره داسې شعرونه وزېږول، چې مړينه به يې ډېر کلونه په بر کې ونيسي او د ځينو مړينه خو به يې تر هغه چې زموږ ولس ژوندی وي، ناشونی کار وي.

حيران د شعر په بېلابېلو فورمونو کې شعرونه کښلي، خو ده خپل زيات شعرونه همدغه د پښتو د ولسي شعر په چوکاټونو، يو شمېر يې د غزل او يو شمېر نور يې په پښتو کې باب له عربي ژبې څخه راغليو چوکاټونو کې ليکلي دي. شعري ژبه يې نرمه، ساده او روانه ده او له تجمل، پېچلتيا او تېروستنې څخه خالي ده. داسې ښکاري چې خپل ټول شعرونه يې له پاک زړه څخه راکښلي او هېڅ ډول کينې ته يې په کې ځای نه دی ورکړی، چې دا هم زموږ د ولسي شعر يوه بله غوره ځانګړنه ده.

Downloaded from: The Digital Library (c) ketabton.com

څرنګه چې حيران پر موسيقۍ پوره بلد و، نو شعرونه يې د موسيقۍ له څپو سره ډېر ښه ويل کېږي او په ځينو وختونو کې خو په سېلابي سيستم پسې هم دومره نه دی ګرځېدلی مقصد چې له موسيقۍ سره برابر راغلی، په همغه يې بسنه کړې ده، ځينې شعرونه يې که د کاغذ پر مخ همداسې ووايو نو شايد له سکتې سره به مخامخ شو، خو که د موسيقۍ له څپو سره يې يو ځای کړو، ډېر خوند به ورڅخه واخلو، وګورئ دا شعر له موسيقۍ سره څومره ښه راغلی دی:

سـترګو دې بيـا نـاغې پيـدا کړلـې غمجنـې دي
چـــا نـــه ګـيلـــه مـــنې دي د زړګـــي ســـره
خـــاطر دې بيـــا ولـــې مـــلال دی د زړه ســـره زمـــا
سـترګې دې بيـا نـاغې نـاغې شـوې نـاز پـروره زمـا
چاتـــه لـــه درده غـــاښ چيچـــی لـــرې دلبـــره زمـــا
په مخې دې مړې اوښکې خورې سلګۍ غمجنې دي
تر پايه...

او يا هم دا شعر:

د زړګي پټ زخمونه وښيمه چاته
سل کړم د مينې سودا

Downloaded from: The Digital Library

د محتوا له مخې د حيران په شعرونو کې ملي، وطني او د ځانګړي انساني مينې روحيه زياته ليدل کېږي، خو په دې کې بيا انساني مينې ته ځانګړی ځای ورکړ شوی دی.

د حيران د شعرونو يوه بله غوره ځانګړنه په دې کې ده، چې دی سره له دې چې په يوې داسې شاعرانه سيمې کې زېږېدلی، چې شاوخوا يې ټوله ولسي شاعرانو نيولې وه، خو دی هېڅکله د هغو تر اغېزې لاندې نه دی راغلی. کله چې په کيسټ کې د هغه شعر د کوم هنرمند او يا په خپله د هغه له خوا ويل کېږي، سړی له ورايه پوهېږي چې دا د حيران شعر دی. حتی ډېر خلک چې سواد هم نه لري، له نورو شاعرانو څخه يې شعرونه بېلولی شي او دا ځکه چې دده په شعرونو کې يو ځانګړی درد پروت دی. که د شعر پېژندنې او اروا پوهنې له مخې د حيران پر شعرونو سوچ وکړو، نو دی له ژوند څخه ناراضه او نا اميده ښکاري. زما په فکر او ګومان دده دا نهيلي له دوو وجو کېدی شي ده ته پېښه شوې وي:

په لومړي ګام کې د ځانګړي انساني مينې له کبله چې شايد چا سره يې مينه درلودلــــــه او بيا خپلې هيلې ته نه دی رسېدلی. او په دويم ګام کې د اقتصادي ستونـزو له کبله،

Downloaded from: The Digital Library

ځکه چې دی له کوچنیوبه له سترو اقتصادي ستونزو سره مخامخ و.

خو بیا هم په شعر کې یې دومره زیاته نا امیدي نه لیدل کېږي چې سړی حکم وکړي، چې دی په مطلق ډول په نهیلۍ کې غرق دی، خو له اواز څخه یې داسې برېښي چې د ژوند شېبې پرې چندان ښې نه دي تېرې شوې. حیران د خپل عمر په ډېره لنډه موده کې په دې بریالی شو، چې ډېر شعرونه یې زموږ له معیاري شعر سره سیالي وکړای شي او که د موسیقۍ له څپو سره یې برابرښت په پام کې ونیسو، زموږ تر ډېرو معیاري شعرونو ښه برېښي، وګورئ دا غزله:

زه چې ژړېږم اشنا هم ژاړي
ټوله دنیا زما په غم ژاړي
زما د ژوند صحنه قلم لیکلې
که حیران نه ژاړي قلم ژاړي

او یا هم دا غزله:

ما ته په کعبه د چا قسم مه راکوه
مینه مې حرم دی بل حرم مه راکوه

دغه راز د حیران په شعرونو کې د ځانګړې ژمنې روحیه هم ښه ځلېږي، هغه له نن څخه لږ تر لږه پنځه لس کاله وړاندې په خپل شعر کې وچو شونډو، په اوښکو لندو سترګو، زګېرویو

Downloaded from: The Digital Library

او سلګيو ته ځای ورکړی دی، خو زموږ ځينو ځوانو شاعرانو اوس قلم تېره کړی دی او پر دې شيانو خپل وخت تېروي.

ملګريــــه ســــتايه خـــط و خــــال ســــتايه
ښـــــکلا د ښـــــکلو د جمــــال ســــتايه
په اوښکو سپينې سترګې څه کړې پرېږده
د تــــورو ســــترګو نــــاز و خيــــال ســــتايه

تر پايه...

همدا ډول حيران د ټولنې د هغه وخت د روان ژوند په باب او په هغې کې دا شخاصو د چلند په باب هم په ښکلې بڼه انتقادي نظمونه ليکلي او د خلکو غوږونو ته يې رسولي او پر خلکو هم ډېر ښه لګېدلي، دا ځکه چې خلکو دا کارونه په خپلو سترګو ليدل او ورسره پوره بلد وو. سره له دې چې دده دا ډول ليکنې به پر هنري ارزښتونو ولاړې نه وي، يانې شعري ځانګړنې به په کې په پوره ډول نه وي مراعات شوې، يانې نظمونه دي، خو خلکو او ولس ته يې تر ډېرو شعرونو زيات ارزښت درلود، دا ډول نظمونه د هر شاعر په شعرونو کې موجود وي، هېڅ داسې شاعر نه شته چې د هغه ټوله شاعري دې پر هنري معيارونو ولاړه وي.

Downloaded from: The Digital Library

خو د حیران دا نظمونه پر خلکو ښه لګېدل، وګورئ دا نظم یې:

درد مې په زړه دی ته ګولۍ راکې د سر ماما
مرض ته ګوره بیا نسخه راکړه ډاکټر ماما

او یا هم دا نظم:

د الینګار موټر کې مه ځئ غورازه ده
ترلې جنازه ده ځان ساتئ ګوره خلکو

یوه بله خبره چې د یادولو وړ ده، هغه داده چې هنرمند ته زموږ په ټولنه کې تل ترتله په ټیټه سترګه کتل شوي. حیران هم دې خبرې ته متوجه دی او وایي:

د جاهلانو خندا اورمه ځوربږم
خلک مې ولې کچه بولي
هنر زما پیشه ده

دغه راز یو بل ټکی چې د حیران په شعرونو کې د یادولو وړ دی هغه دادی، چې په شعرونو کې یې ځینې کلمې له

(c) ketabton.com: The Digital Library

محاوروي شکل سره سمې راوړې دي، يانې څنګه چې په ورځني ژوند کې د خلکو له خوا کارول کېږي.
لکه:

درد مې په زړه دی ته ګولی ((راکی)) د سر ماما

دلته د (راکوې) فعل د (راکی) په بڼه راغلی دی.

په هر حال حيران شاعر و او ښه شاعر و او شعرونه به يې تر ډېره وخته زموږ د ولس او خلکو په زړونو کې پاتې وي. په پای کې له درنې خور ځوانې شاعرې پلوشې ساپۍ، ګران ورور ځوان شاعر لعل پاچا او ګران شاعر عاشق الله فرياد څخه د زړه له کومې مننه کوم، چې له ما سره يې د مرحوم حيران د شعرونو په راټولولو کې مرسته وکړه او په همدې هيله چې خدای بښلي حيران ته خدای اته واړه جنتونه ورکړي او روح يې ښاد وي، خپلو خبرو ته د پای ټکی ږدم.

په درنښت
په ټوله پښتنه مينه
اسمعيل يون
۱۳۶۹ل کال

Downloaded from: The Digital Library
(c) ketabton.com: The Digital Library

✵

هــر ســـهر چـــې د چمـــن کـــونج و کنـــا ر لټــوم
زه پـــه هغـــه ګـــل ښېـــرو کـــې مـــخ د يـــا ر لټـــوم

مـــا د مينـــې فيصـــلو کـــې يـــو اشـــنا غـــوره کـــړ
محبـــت مـــې د ګلرخـــو پـــه دنيـــا غـــوره کـــړ
اوس د مينـــې پـــه ســـاحو کـــې وفـــادار لټـــوم

ژونـــد مـــې مينـــه مـــرګ مـــې مينـــه ســـودا مينـــه ده
مـــا د زړه پـــه ســـر ښـــکل کـــړی رښـــتيا مينـــه ده
اوس پـــه مينـــه د خـــوږې مينـــې دلـــدار لټـــوم

(c) ketabton.com: The Digital Library
Downloaded from: The Digital Library

ستا د زلفو زولنو کې زړګی ګیر دی زما
نه مې خوب شته نه خندا شته مدام ویر دی زما
ستا د تورو زلفو څوکې تار په تار لټوم

رنګ مې تور دی وچې شونډې سودایي غوندې شوم
کور او کلی رانه پاتې صحرایي غوندې شوم
زه حیران د تورو غرو څوکې ناچار لټوم.

Downloaded from: The Digital Library

✵

پاکــه ربــه نــن د مینــې اشــنا نــه شــته
ځمکـه نـه شـته اسمان نـه شـته دنیـا نـه شـته

پــرون جــوړې منظــرې وې پــه ســرو ګلــو
نــن خــورې ورې کېــږدی پــه بیــدیا نــه شــته

پــه ســرو ګلــو بــه غوغــا وه د بلبلــو
هغــه ســوز و ســاز بلبلــې بــورا نــه شــته

کــانې بــوتې راتــه لپــې لپــې ژاړي
وایــې ښــکلې نــازولې لــیلا نــه شــته

بېهــوده د وفــا تمــه کــړي حیرانــه
ګلرخــانو کــې یــو تکــی وفــا نــه شــته.

Downloaded from: The Digital Library

✵

د زړګـــي پــټ زخمونــه وښــيمه چاتــه
سل کړم د مينې سودا
خاونـده هېڅـوک مـې غـوږ نـه نيسـي ژړا تـه
سـل کـړم د مينـې سـودا
د بېلتانـه پـه تـور مـاتم کې
ځان رانه ورک دی په عالم کې
څـه وکـړم لاس مـې نـه رسـېږي بلـې خوا تـه
سـل کـړم د مينـې سـودا
نور به په څه زړګی خوشال کړم
را چې پـه خپله ځان حلال کړم
څـو بـه سـړې سـړې ګيلـي کـوم اشـنا تـه

Downloaded from: The Digital Library

سـل کـړم د مینـې سـودا
په تندي تل خورم ګوزارونه
وهم د سرو وینو غـړپـونـه
عالمـه څـه بـه مـې پېښـېږي انتهـا تـه
سـل کـړم د مینـې سـودا
وینې دې ډنډ ګرځي ګوګل کې
لـه نـاروا بـه څـه حاصـل کې
حیرانـه څـو بـه لاس پـه نـام یـې بېوفـا تـه
سـل کـړم د مینـې سـودا.

Downloaded from: The Digital Library

✵

د ژوندون په سرمايو مې تالان راغی
په ګلشن زما د وصل خزان راغی

يو پرهار نه دی چې غم د تشخيص وخورم
مرګنی د يار له لوري پيکان راغی

پرورش مې د خاطر په وينو ورکه
اوس خزان مې په هغه ګلستان راغی

د زړه وينې مې شراب ورته نيولي
ښه چې بيا مې نازولی جانان راغی

که په سترګو د وفا ورته نظر کړي
په اميد د وصال سوی حيران راغی.

(c) ketabton.com: The Digital Library
Downloaded from: The Digital Library

یاره داسي خوار زار شي لکه زه
په غمونو ګرفتار شي لکه زه

خدای دي اور د عاشقۍ په تندي بل کړه
چې خبر د عشق په کار شي لکه زه

چې دا هومره اجتناب کړې له عاشقو
هسې ګیر په ګل رخسار شي لکه زه

د غمجنو غم هوس مه بوله پوه شه
له غمجنو خبر دار شي لکه زه

زه حیران به نو نور څه وایم دلبره
د غمونو سزاوار شي لکه زه.

Downloaded from: The Digital Library (c) ketabton.com

سـتا د غـم غشـی مـدام د زړه پـه سـر خـورم
ناست پـه ویـریـم مـدام وینـې د ځیګـر خـورم

دا خــو ســتا د زیبــا حســن ګــدایي ده
جــاهلانو تندکونــه در پــه در خــورم

کــه د یــار لــه لاســه زهــر او زقــوم وي
پــه مـزه یـې لکـه شـات او یـا شـکر خـورم

زه حیـران بـه عاقبـت ځـان پـرې قربـان کـړم
پــه ډیــوه د مــخ څرخونــه برابــر خــورم.

Downloaded from: The Digital Library

طبیبه نه روغېږمه مشکل مې شو علاج
له تشې تبې نه یمه د سل مې شو علاج

بې ځایه خواري مه کړه زه په خپل مرض پوهېږم
قسم زما په رب دی نور په هېڅ شي نه روغېږم
د یار دیدن علاج دی نه چې بل مې شو علاج

دوه سترګې رابښکاره کړه نور مې هېڅ په ارمان نه شته
درمان زما د رنځ دی اشنا ، بل څه درمان نه شته
بس دا تسکین د رنځ دی تل تر تل مې شو علاج

Downloaded from: The Digital Library

د ناز په کرشمو کې دې یو بل عجیب اثر دی
ارمان د ناچار عمر او تسل مې د ځیګر دی
خوږو سترګو ستونه مو سېدل مې شو علاج

لا سونه را تر غاړه مو سکه خوله په خندا ډکه
ابتره ساه نیولې وار خطا ده ځکه پکه
حیرانه په رښتیا چې او س بیلکل مې شو علاج.

Downloaded from: The Digital Library

✵

کله چې د مینې ډکه ښکلې دنیا ورانه شوه
بیانو د عاشقو ژنده ګۍ په رښتیا ګرانه شوه

زړه په یار مین شو سترګې ژاړي ګریوان څیري شو
ټوله رسوایي مې له ټوټې ټوټې ګریوانه شوه

زه ملامت نه یم ما د مینې قانون ومنه
ښه ده چې خطا او سهوه ټوله له اشنا نه شوه

زه به د غمجنې ژنده ګۍ شکایت چاته کړم
واړه بې رحمي مې له دې بې رحمه جانانه شوه

حال زما د سوي، له دې سوو اوښکو وپوښته
دغه افسانه د تمام عمر له حیرانه شوه.

Downloaded from: The Digital Library

✲

ملګريـــه ســـتايه خـــط و خـــال ســـتايه
ښـــکلا د ښـــکلو د جمـــال ســـتايه

پـه اوښـکې سـپينې سترګې څـه کړې پرېږده
د تـــورو ســـترګو نـــاز و خيـــال ســـتايه
زمـــا پتـــري د وچـــو شـــونډو خـــوښ دي
تـــه دې پـــه ســـرو شـــونډو زلال ســـتايه
زه بـــه زګېروبـــو تـــه ســـلګۍ وهمـــه
تـــه کـــوم بـــې غمـــه زړه خوشـــال ســـتايه
زه تـــومتې د زولنـــو لايـــق يـــم
تـــه نـــن د ښـــکلو زلفـــو جـــال ســـتايه

زه بـــه تقـــدير پســـې بيـــديا لټـــوم
د نـــاز حـــرم کـــې تـــه وصـــال ســـتايه.

Downloaded from: The Digital Library
(c) ketabton.com: The Digital Library

✵

سپينې سپوږمۍ ځار دې شم ما سره ناكام كوه
حال مې د زړګي وايه يار ته مې سلام كوه

ناست يم يكتنها په غم، سترګې مې په اوښكو نم
ډك مې له ګيلو سره دا رنګين پيغام كوه

زړه شو په لمسون د چا، لاړه په لټون د چا
تا ته نيمه خوا درځي ګرانې لړې پرې پام كوه

لاس په نام د قت سره، ورشه محبت سره
سوال مې د وصال سره ښه په احترام كوه

وبسه د حيران پيغام، دا د مينې ډك سلام
نور نو د ښكلا صفت ګوره لاس په نام كوه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د نازولو په ياد خيال و سودا شومه زه
ځيرې ګرېوان ګرځمه رسوا رسوا شومه زه

زما د زړه پيمانه، له غمو ډکه شوله
خيال و سودا مې په، سر نن بې درکه شوله
د هرچا ګوته راته، د تومت لکه شوله
لاړم د غرو څوکو ته سر په صحرا شومه زه

ما د زړګي شيشه کې، اشنا ليدلی دی
د خوږې مينې په راز، مې پېژندلی دی
د خيله لاسه مې اور، ځانته لړلی دی
خير که پتنګ په شانې دود په ښکلا شومه زه

(c) ketabton.com: The Digital Library
Downloaded from: The Digital Library

ستړګو کې بیا د اوښکو ، جوړې جرګې غونډې شوې
ستا د دیدن فیصلې، په کې خوږې غونډې شوې
اشنا د زړه ستنې مې، درته کږې غونډې شوې
درځم د مرګ په لاره خیر که تالا شومه زه

ستا په یارۍ کې اشنا ، راباندې دا راغی
د کورو کلي پوزخند ، د لېونتیا راغی
وایي حیران لېونی، هغه ده بیا راغی
خبر له ځانه نه وم انګشتنما شومه زه.

Downloaded from: The Digital Library
(c) ketabton.com: The Digital Library

✵

غـــم دې پـــه مـــا زور و پـــټ پـــټ مـــې ژړل
زه وم د غـــم کـــور و پـــټ پـــټ مـــې ژړل

جـــوړه قتـــل ګـــاه وه مينـــې ژړيـــدې
هـــر طـــرف غوغـــا وه ســـرې لمبـــې ختـــې
بـــل د هجـــران اور و زړونـــه داغيـــدل

خولـــه پـــه خنـــدا ډکـــه وه ښـــکلې بـــې پـــروا
ناســـته ځکـــه پکـــه وه ســـپين مـــخ يـــې زيبـــا
تـــور زلفـــان يـــې خـــور و، ورو ورو رپيـــدل

خيـــال د اشـــنا يـــاد شـــو لاړم لاس پـــه نـــام
زړه پـــه ديـــدن ښـــاد شـــو ومـــې کـــه ســـلام
بخـــت د حيـــران تـــور و يـــار کلـــه کتـــل.

Downloaded from: The Digital Library
(c) ketabton.com: The Digital Library

✵

ما چې ولیده د یار ښکلی بشر
لکه خاص چې وي په ما باندې اختر

تورې زلفې یې په ناز شانه کولې
لور تر لوره ګښته پورته و معطر

کرشمو کې یې یو بل عجب اثر و
زما خوار زړګی یې خوار کړیو نظر

بې پروا مې خوا نه تېره شوه موسکۍ شوه
او ریې بل کړ د حیران د زړه په سر.

Downloaded from: The Digital Library

✵

څــو بــه ارمانونـــه د زړه تنـــګ ســـاتم
نـــوره بـــه دې لار لکـــه ملنـــګ ســـاتم

تـا چې پـه سرو وینو سترګې سرې کړلې
زه بـه لیمــې ســرې پـه وینـو رنـګ سـاتم

ســـترګو مـــې د ســـترګو لار څـــارلې ده
غـوږ کـې د اشـنا د پـاولو شـرنګ سـاتم

درد د رنـــدو ســـترګو لـــه دوا شـــوله
څکـــه تـــورې خـــاورې د پتنـــګ ســـاتم

زه حیــران بــه اوس زړګــی تسـل کړمــه
دا ګیلـې بــه یــار تــه پــه پالنــګ ســاتم.

Downloaded from: The Digital Library

✵

په سترګو کې د مینې پټ اسرار مزه لري
نازو نه کرشمې د خپل دلدار مزه لري
بورا دی که بلبل
صفت کوي د ګل
مثال نه لري بل
خوږې خوږې خبرې د ربار مزه لري
خوبان که جنګ وقار کړي
د شنو لښتو ګوزار کړي
عاشق پرې افتخار کړي
د ښکلو اخ و ډب کې دندو کار مزه لري

وعده چې د وصال وي

(c) ketabton.com: The Digital Library
Downloaded from: The Digital Library

د مینې پُرس و پال وي
غمونه ټول پایمال وي
عالمه هغه شپه د انتظار مزه لري
د مینې داسې کار وي
هر څوک چې ګرفتار وي
حیرانه خوار و زار وي
ټول ژوند د عاشقانو ناقرار مزه لري.

Downloaded from: The Digital Library
(c) ketabton.com: The Digital Library

✵

د بـــد و بـــد د ښـــو بـــه ښـــه يـــاد ېږي
وايـــه اشـــنا د تـــا بـــه څـــه يـــاد ېږي

هر څه به تېر شي مګر هېر به نه شي
د خـــوږې ژبـــې بـــه خـــواږه يـــاد ېږي

هـــر څـــه کـــوې خـــو نـــاروا مـــه کـــوه
داسې خـو نـه چـې دا بـه نـه يـاد ېږي

ترخه ترخه وي تـريخ تـاريخ جـوړوي
د نـــن ترخـــه ســـبا ترخـــه يـــاد ېږي

ســتر ګې نـږدې کـړه د حيـران زړګـي تـه
ستا خـوږې سـتر ګې يـې د زړه يـاد ېږي.

Downloaded from: The Digital Library

✵

لېـــونۍ مينـــې دې هســـې لېـــونی کـــړم
چـــې همـــه واړه عـــالم کـــې خنـــدنی کـــړم

مســـتې ســـترګې دې د ســـرو لبـــانو ســـت کـړې
بـې صـبري دې ســپينې خـولې تـه هـولنی کـړم

چـې د مـــخ ډيـــوې دې بلـــې پـــه تـــور تـــم شـــي
هغـــه دم بـــه ځـــان و جســـم ســـپېلنی کـــړم

تېـــر خـــو هېـــر دي پـــه حيـــران د ســـبا پرېـــږده
کـــه يـــو ځلـــې دې را يـــاد لا پرونـــی کـــړم.

(c) ketabton.com: The Digital Library

✵

زما ژوند د یار له غم سره مزه که
لکه ګل د اوبو نم سره مزه که

د زیبا حسن کتو لایق دې نه یم
پیغمبر لوح و قلم سره مزه که

پاکه مینه د حیران پاکه اشنا ده
ځکه مینه مې صنم سره مزه که.

Downloaded from: The Digital Library

✵

شـيرينه يـاره نـو پـه خولـه بـه څـو ګيلـې کومـه
پريـږده چـې مينـه کـې سـلګۍ ورې ورې کومـه

يو خوا دې غم د تورو سترګو کړم زخمي په ځيګر
بـل دې هجـران پـه زړه را ومنـډه د ظلـم خنجـر
خلاصـه مينـې دې پـه غـم کـې کړمـه شـام و سـهر
درتـه ګيلـې بـه نـو د کـومې قبيلـې کومـه

زړه مـې مجنـون شـو رانـه غـواړي د لـيلا سـترګې
لکـه ماشـوم يـې کړلـې سـرې نـو پـه ژړا سـترګې
نـه شـته نيازبينـه کـه رندې شـوې د دنيـا سـترګې
خاونـده چـا نـه بـه تپـوس اوس د ليلـې کومـه

سـوی حيـران يـم سـوی آه سـوی فريـاد کومـه
ژړا لـه غمـه سـتا د دوه سـترګو پـه يـاد کومـه
ورې سـلګۍ بـه د مجنـون او دفرهـاد کومـه
دا مـې پـه برخـه دی سـلګۍ ورې ورې کومـه

Downloaded from: The Digital Library
(c) ketabton.com: The Digital Library

✵

زړګیــه تــا تــه لــیلا بیــا یــاده شــوه
ماتـــه جفـــا د بـــې وفـــا یـــاده شــوه

غـــوټې پـــه موســـکه خولـــه خنـــدا کولـــه
بلبلـــه ســـتا مـــې واویـــلا یـــاده شــوه

شـــبنم لـــــه ګلـــه بېلېـــده ژړل یـــې
ځکـــه مـــې سمدســـتي ژړا یـــاده شـــوه

حیرانـــه حـــال مـــې د پتنـــګ ولیـــده
ماتـــه د مینـــې نـــاروا یـــاده شـــوه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

✵

نیمــه شــپه وه د خیــالونو ولــولې راغلــې
د غمونــو ډلــې قــافلې راغلــې

نیمــه شــپه وه چــې د هجــر لمبــه بلــه شــوه
دا د غــم لمبــه مــې تــاوه لــه ګوګلــه شــوه
زړه زخمي شو شنې لوخړې مې له خولې راغلې

سترګې پټې خیال کې ډوب د خپل اشنا شومه
لاس مې پاس په تندي کېښود په ژړا شومه
لــه هیبتــه مــې پــه مــخ ســرې خــولې راغلــې

Downloaded from: The Digital Library
(c) ketabton.com: The Digital Library

تنهــا ناســت يمــه فريــاد د يــار پــه يــاد كــوم
ســوى ســوى اســوېلى ســوى فريــاد كــوم
هــرې خــوا نــه د هجــران د غــم لمبــې راغلــې

نــور څــه نــه و تــوره شــپه وه يــو حيــران غريــب
يک تنها په غم كې ډوب كم بخت پرېشان غريب
ځكـه خـولې تـه مـې نيمګـړې ځـو ګيلـې راغلـې.

Downloaded from: The Digital Library

✵

په زړه مې د ژوندون هغه نازونه ټول ارمان دي
د تورو سترګو
ارمان مې هر زمان دی ، د تورو تورو سترګو

سوری سوری ځيګر دی، د مينې انتظار کې
په زړه مې جوړ محشر دی، د مينې انتظار کې
يو مينه زمانه ده اشنا ډير دي عاشقان دي
د تورو سترګو
څوک سر وهي ژړيږي، اخته په اندېښنو
څوک زړه مېښي ځوريږي اخته په اندېښنو
له اوښکو وينو ډک يې انتظار دواړه چشمان دي
د تورو سترګو
نن تېره په سبا شوه، تر څو به لا حيران يې
سبا د غم سودا شوه، تر څو به لا حيران يې
رنګ ژېړ په يارانه کې وچې شونډې د حيران دي
د تورو سترګو.

Downloaded from: The Digital Library (c) ketabton.com

✵

هسې غم کړمه د ښکلو بې اختیار
په رڼو سترګو مې ورکه کړله لار

نه پوهېږم چې دا څه رابانديږ شوي
چې نه یار شم پېژندلی نه اغیار

سرې لمبې شوې رانه تاوې په کې سوځم
راته اور شو نو ښایسته ښکلی ګلزار

که د ټول جهان خوبان ټول وفادار وي
په قسمت د خوار حیران دی جفا کار.

Downloaded from: The Digital Library
(c) ketabton.com: The Digital Library

✵

ودې ســوم جانانــه ســترګو کــې اثــر لــرې
زړه مــې شــو قلــم قلــم څــه خيــالي بشــر لــرې

راشــه ســاه مــې خېـږي روح مــې تاتــه انتظــار دی
ای د زړګــي ســره نــور پــه دې کــې بــې اختيــار دی
مرمــه بــې لــه تانــه چــا بانــدې نظــر لــرې

رنځ زما مشکل شو ساه مې خېږي درد مې زور دی
ای د رنــځ طبيبــه ! رارســېږه حــال مــې نــور دی
ای د درد درمانــه راشــه کــه خبــر لــرې

مينــه دمــين وي خــو پالنــه وي دنيــا کــې
بيــا بــه پــس لــه مرګــه وفــا څــه کــوم عقبــا کــې

Downloaded from: The Digital Library
(c) ketabton.com: The Digital Library

هلتــه بــه شــي ګرانــه خيــال کــه د محشــر لــرې

زه دا ســتا حيــران يــم څــه مــې کــړې رضــا دې خپلــه
ســرو مــال مــې ســتا عشــق کــې بــايللى لــه ازلــه
ګرانــه مهربانــه تــه اختيــار پــه ســر لــرې.

Downloaded from: The Digital Library

✵

رو یبـاره یـار تـه وایـه زمـا سـوال منـې کـه نـه؟
د مینـې پـه دنیـا کـې مـې وصـال منـې کـه نـه؟

دوه سترګې دې کړه پورته زه خیال ستا د لیدو کړم
رښـتیا وایـه محبـوبې دغـه خیـال منـې کـه نـه؟

د ګـل قـدر بلبـل کـړي د جمـال بـه عاشـقان
تعظـیم د عاشـقانو د جمـال منـې کـه نـه؟

یـو ځلـې دې خولـه راکـړه پـه ډېـره خـوږه مینـه
د مینـې ارزوګـانې هـر مهـال منـې کـه نـه؟

حیـران د ارزو ګلـه لـږ پـه بـد حـال مـې خبـر شـه
نیمګـړې التجـا مـې د بـد حـال منـې کـه نـه؟.

Downloaded from: The Digital Library

✵

څوک را ته سلګۍ که څوک مې ځای پر ځای وژلي دي
ما چې په ملالو سترګو هرې خوا کتلي دي

زه چې سترګې تورې شونډې سرې او ربل شانه کړمه
تورې زلفې نورې په سپین مخ دانه دانه کړمه
ښايي چې تمام عالم به وار ه د يوانه کړمه

سترګې به رندې وي په ليدو چې مبتلا نه شي
هغه زړه دې وچوي چې په يو نظر تالا نه شي
وينې به يې سپينې په هر رګ کې په جوش رانه شي

Downloaded from: The Digital Library
(c) ketabton.com: The Digital Library

زړونـه مـې د مینـې پـه سـیخ اړخ پـه اړخ داغلـي دي

ډېـر زمـا لـه غمـه حـال زبـون څیـرې ګرېـوان ژاړي
هـر خواتـه چـې ګـورم لېـوني خـواره پرېشـان ژاړي
بـل مـې د خـولګۍ پـه تمـه تـل سـوی حیـران ژاړي
ډېـــر راتـــه راغلـــي بېنـــوا راځنـــې تللـــي دي.

Downloaded from: The Digital Library
(c) ketabton.com: The Digital Library

رانه هېر کړو ډېر يادونه دا ستا ياد
چې را ياد شي بس زړګى شي په فرياد

افرين دې په دا هسې يارانه شي
زه دې غم کړم صبح و شام و ته عناد

ستا په مينه چې زه هغومره صادق يم
په جهان به نه مجنون و نه فرهاد

پس له مرګه که ښادي را شي لحد کې
څه فايده ده چې په ژوند نه شومه ښاد

نه د رب په رضا لاړه نه روغېږي
په حيران بېچاره و شو څه فساد.

Downloaded from: The Digital Library

په ښکلو ارمانونو به دا سوی زړګی سوړ کړم
وطنه! تا به جوړ کړم وطنه تا به جوړ کړم

زما ښایسته وطنه ولا ښه به دې سینګار کړم
دا توري سپیرې دښتې به دې ښې ګل و ګلزار کړم
ښایسته ښکلي زلمیان به دې راپورته په تلوار کړم
دا وږي یتیمان به دې هر یو په ګېډه موړ کړم

ړانده، کاڼه بچي به دې بینا په زېربنا کړم
بیرغ به دې راپورته په چک چکو په هاها کړم
زموږ ملي ناموس یې ټول به تا ځنې فدا کړم
قربان به دې خدمت کې نر او ښځه ځوان او زوړ کړم

Downloaded from: The Digital Library
(c) ketabton.com: The Digital Library

د پوهې لمر ختلی معلومداره ښکاره لار ده
تیارو د ناپوهۍ نه یو وتلي اوس سهار ده
منزل و هو روان یو خپل هدف ته مو تلوار ده
قسم دی چې بد خوا به دې په ډېر ارمان کې سوړ کړم

ستا ناوې به سینګار شي لور تر لور به خوشالي شي
حیرانه بیا به هلته ټول جهان سره سیالي شي
ازبک و هزاره افغان به کلکه ورورولي شي
هر خوا به کور په کور درځنې ورک ملي اوړ کړم

Downloaded from: The Digital Library

✵

تر څو په خوب ویده دي د وطن ښایسته زلمیان
راپورته شئ بیدار شئ لړ څه وپېژنئ ځان

وطن زموږه کور دی په خپل کور کې نا محرم یو
چې نوم د وطن واخلو نو په دې ولې مجرم یو
څه وجه ده ځوانانو سپېږ خور دهر ظالم یو
بېګاه سبا په سر د ظالمانو خورو سوکان

نه مو ښې جامې په تن کړې نه په نس باندې ماړه شو
د یو څپک جواري په ارمانونو کې زاړه شو

Downloaded from: The Digital Library

نه هېڅکله د خان صاحب د قرض ځني ساړه شو
تر څو به دوی خانان وي مو ږه وږي مزدوران

جهان کې کونج په کونج ورک شوی نوم د استعمار
اختر دی مساوات دی هر یو بوخت دی په خپل کار
تبعیض له منځه تلی د مزدور او د بادار
تراوسه زموږ غوږنې خوري ناترسه باداران

په دېره شتمنۍ کې موږ ولې خوار و زار یو
دا ځکه چې حق غواړو بس کافر شو ګنهکار یو
ملا صاحب کړو امر دوزخیان شو معلومدار یو
حیرانه وایه موږه به شو کله جنتیان.

Downloaded from: The Digital Library
(c) ketabton.com: The Digital Library

✵

د جاهلانو خندا اورمه ځورېږم
خلک مې ولې کچه بولي
هنر زما پیشه دی

عقل، شعور لرم انسان یم
ځواني طاقت لرمه ځوان یم
د قام د هیلو ترجمان یم
د ګران ولس په خدمتونو نه شرمېږم
هنر زما پیشه دی

Downloaded from: The Digital Library
(c) ketabton.com: The Digital Library

مین په خپل ملي کلچر یم
په اهلیت کې ښه خبر یم
مسخره نه یم با هنر یم
خیر که خلک خاندي زه خو ډېر په دې نازېږم
هنر زما پیشه دی

بشر خو ټول مغه بشر دی
یو اراده یې مصدر دی
که خوار غریب که معتبر دی
په کور او کلي کې زه ولې بد یادېږم
هنر زما پیشه دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ماته په کعبه د چا قسم مه راکوه
مینه مې حرم دی بل حرم مه راکوه

مینه خو پېغور نه دی د مینې لېونیه
ماته پېغورونه د صنم مه راکوه

خیر دی که د یار له غمه مرم حکیمه ودې مرم
بس د زړه زخمو ته مې ملهم مه راکوه

دا زه حیران له غمه لېونی او غمجن خوښ یم
غم مې د یار خوښ دی بل یو غم مه راکوه.

(c) ketabton.com: The Digital Library
Downloaded from: The Digital Library

ابتره راغله ساه نیولې قسم
بې پروا تېره شوله غلې قسم

بېګاه مې خوا نه بې پروا تېره شوه
غره د حسن په ښکلا تېره شوه
له قاره شنه ښکلې لیلا تېره شوه
بیا کوم ناترسه قارولې قسم

Downloaded from: The Digital Library
(c) ketabton.com: The Digital Library

یــــوه شــغله وه رانبــــکاره غونـــــدې شــــوه
د عاشـــــقانو ننـــــداره غونــــدې شــــوه
کـــــږه وږه شــــوه کنـــاره غونــــدې شــــوه
شـــوخه هوســــۍ چـــا ځغلــــولې قســــم

په ښایســـته مـــخ یـــې سـره ګـــلان کرلـــي
پـــه ســـپینو لېچـــو یـــې مـــاران روزلـــي
پـــه کرشـــمو یـــې عاشـــقان وژلـــي
د زړونـــو ښـــکار تـــه راوتلـــې قســـم

حیرانـــه خیـــال وکـــه ســـودا د مینـــې
دا کـــوم مثـــال دی پـــه دنیـــا د مینـــې
یـــا حقیقـــت بـــه وي لـــیلا د مینـــې
کــه مــې پــه خــوب چېرتــه لیــدلې قســـم.

Downloaded from: The Digital Library
(c) ketabton.com: The Digital Library

✵

ستــرګو دې بيــا نــاغې پيــدا کړلــې غمجنــې دي
چانـــــه ګيلـــــه منــــې دي د زړګـــــي ســـــره

خــاطر دې بيــا ولــې مــلال دی د زړه ســره زمــا
ســترګې دې بيا نــاغې نـاغې شـوې نــازپروره زمــا
چاتــه لــه درده غابنــچيچي لــري دلبــره زمــا
په مخ دې مړې اوښکې خورې سلګۍ غمجنې دي

Downloaded from: The Digital Library
(c) ketabton.com: The Digital Library

زړګی دې ډک دی له ګیلو په خوله ویلې نه شې
د اند ښنو توپان د زړه تسلولی نه شې
د خواشینۍ، سلګۍ په شونډو پټولی نه شې
د غم سلګۍ دې بیا بې واره لغوړنې دي

د ښو څوکې دې ابترې شوې تسل به غواړي
له اوښکو ډکې چاته برې شوې تسل به غواړي
د حیران خواته برابرې شوې تسل به غواړي
له ګیلو ډکې کرشمې دې اند ښنې دي.

Downloaded from: The Digital Library

✵

مخ مې د هجران په لمبو سوی سوی سکور دی
دا زېږېښلی رنګ مې ګوره څه له غمه تور دی

هسې ناکردې چې دې زما په ژوندون کړي دي
ستا خمارو سترګو مې د ژوند سرمايې وړي دي
ستا له ظلمه زوره مې اعضا د بدن ستړي دي
هسې دې په ما را اړولي د غم خړي دي
زه په فرياد ناست يم ستا خوښې او لړې چړي دي
دود مې له سر خېږي بل مې زړه کې دغه اور دی

(c) ketabton.com: The Digital Library

حق ویلی نه شم را سره د هجران وېره ده
تا چې په ما کړې اوس مې هغه کړده هېره ده
دا تعدا لا څه کوې چې تېره لا په تېره ده
خیر دې عاقبت وي راته دا ظلم لا چېره ده
دا خنګه یاري ده چې له مینې جفا ډېره ده
ښاد په وصال نه شوم د هجران اندېښنه زور دی

زه په ژړا ناست یم ته زما په ژړا خاندې
چاته ستا له لاسه دا زخمي زړګی کړم وړاندې
هسې نا کردې چې ته زما په ژوندون کاندې
خود دې زه حیران په اور ستې کړم لاندې باندې
ما په سر ګاللي ستا له خوا نه ترخې تاندې
خیر که ستا له لاسه مې خراب د زړګي کور دی.

Downloaded from: The Digital Library (c) ketabton.com

✡

زه چې ژړېږم اشنا هم ژاړي
ټوله دنیا زما په غم ژاړي

د یار له غمه ژړا پرېوتم
لکه په ګل کې چې شبنم ژاړي

زړګیه ویلی شه ټوټې ټوټې شه
چې نازولی په حرم ژاړي

زما د ژوند صحنه قلم لیکلې
که حیران نه ژاړي قلم ژاړي.

Downloaded from: The Digital Library

چاتــــه ښـــکاره کړمـــــه د زړه زخمونـــــه
اشـــنا پـــرې ایښـــي دجفـــا داغونـــه

زمـــا لـــه غمـــه دفترونـــه جـــوړ شـــول
نـــه شـــته د یـــار دغـــه عمـــده عرضـــونه

یـــو مـــې لـــه ځایـــه زړه پـــه غـــم ســـتي و
ســـترګو پـــرې ښـــخ کـــړل د ښـــو ســـیخونه

زړګـــی مـــو مـــوړ دی پـــه نعمـــت د مینـــې
ســـبا بېګـــاه خـــورم د وصـــال غمونـــه

حیرانـــه زړه دې پـــه جفـــا تســـل کـــړه
د عاشـــــقانو وي نصـــــیب دردونـــــه.

(c) ketabton.com: The Digital Library
Downloaded from: TheDigitalLibrary

✵

هغه یار د مینې بې وفا و پر ستم وخوت
چاته فریادي شم جفا کار زما صنم وخوت

څو به ستا له لاسه نازنینې د زړه وینې خورم
ستا د بېرحمۍ څپېړې زړه باندې سنګینې خورم
دغه زما حال دی اند ېښنې دا ستا د مینې خورم
وکړه یو نظر د مینې ستا په خیال مې دم وخوت

نور عالم ګل واړه زندګي لري خندا سره
دا خو بخت زما دی الوده غم و سودا سره

Downloaded from: The Digital Library

زړه زما بلـد شـو اند ښنـو ویـر و ژړا سـره
څه وکړمه خدایه په نصیب مې د یار غم وخوت

چاته ستا لـه لاسـه دا زخمي زړګی ښکاره کړمه
څوک به مې عرض واخلي که ګرېوان پاره پاره کړمه
ستا د ظلم و زوره بـه نګـاره څـه چـاره کړمـه
بس کړه ظلم پرېږده له زخمي زړګي مې نم وخوت

زه حیران مجبور شوم فریادي درته راغلی یم
اور مې په سر بل دی لکه شمع سوزېدلی یم
مرمه نه روغېږم له ډېر درده کړېدلی یم
ولې دې غماز په درکې مانه مقدم وخوت.

Downloaded from: The Digital Library
(c) ketabton.com

✵

درد مې په زړه دی ته ګولۍ راکې د سر ماما
مرض مې ګوره بیا نسخه راکړه ډاکټر ماما

وایم د غابښ معمولي درد لرم نسخه که راکړې
ته د اتو کالو لیکې راته بستر ماما
معاینه خانه کې کښته پورته ګورم هیڅ نه شته
خالي خلتې دي د سپرمو زوړ نیشتر ماما
همدغه وینې مې رګو کې وې چې توی دې کړلې
دا پېچکاري وه که د زوړ غویي وه ښکر ماما
پیسه دار درولې غریب په ټیل وهلو باسې
بیدار ولاړ دی دروازه کې کمبوډر ماما

حیران به څو درته په شعر ستایي د زړه دردونه
خدای دې غریب له زړه نه خپله که خبر ماما.

Downloaded from: The Digital Library

✵

نه به ژوندی یم نه به ښکلي لیلا بیا ووینم
نه به یې سپینه خولګۍ د کله په خندا ووینم

نه به ژوندی یم نه به بیا هغه نازونه کوي
نه به په تورو سترګو پټ اشارتونه کوي
نه به یې سرې شونډې نازک ستونه کوي
نه به د بلې معشوقې داسې وفا ووینم

نه به ژوندی یم نه به بیا هغه خیالونه کړمه
نه به یې تورې زلفې بیا د ناز تالونه کړمه
نه به یې بیا له سپینې غاړې تاو لاسونه کړمه
نه به په خوب کې چېرې هغه تماشا ووینم

نه به ژوندی یم نه به بیا هغه اشنا راشي
نه به مې بیا غېږې ته مسته په خندا راشي

(c) ketabton.com: The Digital Library
Downloaded from: The Digital Library

نـه بـه پـه مخـه نـازولي لـيلا بيـا راشـي
نه به د مينې ډکې سترګې په موسکا وويـنم

نه به ژوندی يم نه به بيا زلفې تـاوداري کړي
نـه بـه پـه سپين جمـال خالونـه لاري لاري کړي
نه به حيران ته راښکاره سترګې خمـاري کړي
پيـدا بـه نـه شي کـه ثلور کونجه دنيـا وويـنم.

Downloaded from: The Digital Library

د محمد اسمعیل یون لنډه پېژندنه

محمد اسمعیل یون د حاجي محمد خان زوی پر ۱۳۴۶ل کال، د لغمان ولایت د الینګار ولسوالۍ دنیا زیو په یوې روښنفکرې کورنۍ کې زېږېدلی دی.

لومړنۍ زده کړې یې د الینګار ولسوالۍ د سلینګار په لومړني ښوونځي کې سرته رسولي دي، تر هغه وروسته کابل ته راغی او په خوشال خان لیسه کې شامل شو. پر ۱۳۶۶ل کال له نوموړې لیسې څخه په دویم نومره بریالی او پر ۱۳۶۷ل کال د کابل پوهنتون د ژبو او ادبیاتو پوهنځي د پښتو څانګې محصل شو. پر ۱۳۷۰ل کال له نوموړې څانګې څخه اول نومره بریالی او پر همدې کال بېرته د پښتو څانګې د کدر غړی شو. پر ۱۳۸۵ل کال په نوموړې څانګه

Downloaded from: The Digital Library

کې د ماسټرۍ دوره پیل شوه، یون په ډېر ښه او بریالي ډول دا دوره پایته ورسوله.

محمد اسمعیل یون له ۱۳۷۰ل کال څخه بیا تر ننه پورې د کابل پوهنتون د ژبو او ادبیاتو پوهنځي تدریسي غړی او د(پوهندوی) علمي پوړۍ ته رسېدلی دی، پر استادۍ سربېره، استاد یون د ((کابل پوهنتون))، ((هیلې)) او((شمشاد))مجلو د چلوونکي دنده هم په ښه ډول ترسره کړې ده. په پېښور کې د چاپېدونکې ((معارف)) مجلې کتونکی غړی هم و. همدارنګه دیو شمېر نورو چاپي خپرونو همکار هم پاتې شوی دی.

استاد یون پر ۱۳۸۱ل کال، په جلال اباد کې بېړنۍ لویې جرګې ته د ختیزو ولایتونو د انتخاباتو د دفتر مشر شو، ددې جرګې لپاره تر ټاکنو وروسته د جرګې غړی، بیا د جرګې د غړو له خوا د بېړنۍ لویې جرګې دلومړي منشي په توګه انتخاب شو. استاد یون په دې جرګه کې تر خپل وروستي وسه خپل ملي او تاریخي مسولیت ادا کړ او د هېواد دښمنه عناصرو د توطیو مخه یې ونیوله.

تر دې جرګې وروسته، کله چې د افغانستان د اساسي قانون د تدوین بهیر پیل شو، نو استاد یون بیا ددې بهیر لپاره د ختیزو ولایتونو د دارالانشاد دفتر مشر وټاکل شو. په ختیزو ولایتونو کې د اساسي قانون د لویې جرګې لپاره انتخابات هم د همدې دفتر له

Downloaded from: The Digital Library

خوا ترسره شول استاد یون د اساسي قانون د تصویب په لویه جرګه کې د نوموړې جرګې د دارالانشا د غړي په توګه خپل فعال رول ادا کړ. ټاکل شوې وه، استاد یون په ختیزو ولایتونو کې د افغانستان د جمهوري ریاست لپاره د عمومي ټاکنو د دفتر مسول شي، خو په کابل کې د لویو جنګسالارانو او ځینو تنظیمي مشرانو له خوا پر حکومت او ملګرو ملتونو د زیات فشار له امله له کاره ګوښه شو. ملګرو ملتونو (UNAMA) استاد یون ته وړاندیز وکړ، چې په کابل کې به تر دې لوړه دنده درو سپارو، خو استاد یون ونه منله او خپلې استادۍ ته یې دوام ورکړ.

درې کاله وروسته یې د ځینو ملګرو په زیات ټینګار او غوښتنه، د جمهوري ریاست د ملي امنیت شورا په دفتر کې د فرهنګي چارو د ریاست دنده ومنله او په کابل پوهنتون کې پر استادۍ سربېره لا تر اوسه دا دنده پر مخ وړي استاد یون پر ۱۳۸۵ل کال د افغانستان او پاکستان د امن ګډې جرګې لپاره د افغانستان له خوا د منشي په توګه غوره شو او دا دنده یې هم په ښه ډول ترسره کړه.

استاد یون د خپلو اکلیکوال په توګه په تېرو شلو کلونو کې ګڼ شمېر فرهنګي او ټولنیز خدمتونه ترسره کړي، په ګڼو چاپي، رادیويي او ټلویزیوني مرکو کې یې د واقعیتونو او حقایقو د څرګندیان له امله د خلکو په زړونو کې ځای نیولی دی. که څه هم

Downloaded from: The Digital Library

ډېر خلک د یون لیکنې، مرکې او نظریات خوښوي، خو یو شمېر داسې خلک هم شته، چې د یون سرسختي مخالفین دي. د هغه ملي او ګټورو نظریاتو ته هم غلط رنګ او تعبیر ورکوي، دا ډول اشخاص، چې اکثره یې زورواکي او د سیاسي ډلو ټپلو غړي او مشران دي، د استاد یون نظریات خپلو شخصي او تنظیمي ګټو ته خطر بولي، نو ځکه یې په ټینګه مخالفت کوي. زه دد ې شاهد یم، هر کله چې یون کومه لیکنه او مرکه کړې، نو دده پر وړاندې یې مثبت او منفي غبرګونونه دواړه راپارولي دي، منفي غبرګونونه اکثره وخت د هغو اشخاصو او ډلو له خوا وي، چې په تېر کړکېچن سیاسي بهیر کې یې ډېرې نامشروع ګټې ترلاسه کړي او ځانونه یې مطرح کړي دي.

مثبت غبرګونونه اکثره د ولس د مشرانو، روښنفکرانو او نورو مخورو له خوا وي، خو استاد یون په دغسې سختو اغزنو او تنګو شرایطو کې بیا هم خپل فرهنګي، سیاسي او ټولنیز کار ته دوام ورکوي.

دا اوسنی فرهنګي کار، چې تاسو یې اوس په مسلسل ډول ګورئ، دا د تېرو شلو کلونو کارونه دي، چې له تېر یو نیم کال راهیسې پرې په منظم ډول کار شوی، اوډل شوي او دادی ستاسو مخې ته اېښودل کېږي، په داسې یو دولتي دفتر کې چې بوختیاوې په کې

(c) ketabton.com: The Digital Library

ډېرې وي، د منظم او ستر فرهنګي کار سرته رسول اسانه کار نه دی استاد يون پر خپلو فرهنګي کارونو سربېره د ګڼو فرهنګي ټولنو د غړي، همکار او موسس غړي په توګه هم خپل فرهنګي رول ادا کړی، په پېښور کې يې د دوو المان مېشتو فرهنګي ټولنو (د افغانستان د کلتوري ودې ټولنې) او (د پښتني فرهنګ د ودې پراختيا ټولنې) د همکار په توګه د بېلابېلو ليکوالو په لسګونو اثار، ايډيټ او چاپ کړي دي. دغه راز يې په سلګونو کورنيو مشاعرو، ادبي غونډو او سيمينارونو کې ونډه اخيستې ده، خپله يې هم په لسګونو مشاعرې، سيمينارونه او علمي ورکشاپونه جوړ کړي دي.

سربېره پر دې، په يو زيات شمېر، ملي او نړيوالو کنفرانسونو کې يې په ښه ډول د خپل هېواد استازي کړې ده. دلته به يې د اثارو يادونه وکړو:

اثار

الف- پنځونې:

کتاب نوم	څرنګوالی	چاپکال
• متکور	لومړی شعري ټولګه	دويم ۱۳۸۷
• په اورونو کې سندرې	دويمه شعري ټولګه	دويم ۱۳۸۷

ب- راټولونې:

Downloaded from: The Digital Library

- هیلې		ګډه شعري ټولګه		دویم ۱۳۸۷
- نیمګړې ارمانونه		د حیران شعري ټولګه		دویم ۱۳۸۷
- د لوونو فصل		ګډه شعري ټولګه		دویم ۱۳۸۷
- د نازو انا یاد		د سیمینار د لیکنو ټولګه		دویم ۱۳۸۷
- د استاد الفت نثري کلیات		د استاد الفت نثرونه		دریيم ۱۳۸۷
- سیندونه هم مري		د اسحق ننګیال شعري منتخبات		دویم ۱۳۸۷

ج- ژباړنې:

- د ټولنپوهنې له نظره: په افغانستان کې د واک جوړښتونه
  د پوهنوال روستار تره کي اثر		دویم ۱۳۸۷
- .د افغانستان فرهنګي میراثونو ته یوه کتنه
  د نینسي دوپرې اثر		دویم ۱۳۸۷
- په افغانستان کې د جګړې جنایتکارانو محاکمه
  د پوهنوال روستار تره کی اثر		دویم ۱۳۸۷

د- یونلیکنې:

- د اماراتو سفر		د اماراتو یونلیک		دویم ۱۳۸۷
- که یون دی یون دی		د اروپا یونلیک		لومړی ۱۳۸۷
- د پنټاګون ترڅنډه		د امریکا یونلیک		لومړی ۱۳۸۷

هـ- خېړنې او شننې:

- د محمد ګل خان مومند اند و ژوند ته یوه لنډه کتنه		دویم ۱۳۸۷
- استاد زیار د پښتني فرهنګ یو ځلاند ستوری		دویم ۱۳۸۷
- د کابل پوهنتون د ادبیاتو پوهنځي پښتو کتابښود		دویم ۱۳۸۷
- د افغانستان فرهنګ ته اوښتي زیانونه		دویم ۱۳۸۷

Downloaded from: The Digital Library

- د پښتو شعر هندسي جوړښت شپږم ۱۳۸۷
- له افغانستانه د مسلکي کادرونو د فرار عوامل دويم ۱۳۸۷
- ساينسي پرمختياوې دويم ۱۳۸۷
- ببرنۍ لويه جرګه ولسواکي او زورواکي دويم ۱۳۸۷
- انديال خوشال لومړی ۱۳۸۷
- هيله د خپلو سريزو په لمن کې لومړی ۱۳۸۷
- کلتوري يون لومړی ۱۳۸۷
- فرهنګي فقر لومړی ۱۳۸۷
- مرکه او مرکې لومړی ۱۳۸۷
- خوشال په خپل ايډيال لومړی ۱۳۸۷
- د کتابونو په وږمو کې لومړی ۱۳۸۷
- افغانستان په سياسي کړليچ کې لومړی ۱۳۸۷
- پښتو ليکنی سمون لومړی ۱۳۸۷
- اوسنۍ رسنۍ لومړی ۱۳۸۷
- که نړيوال ماته وخوري؟ لومړی ۱۳۸۷

خدای(ج) دې استاد يون ته ډېر عمر ورکړي او جرئت دې ورته هم تاند لري، الله(ج) دې دی له هر ډول بدو بلاوو وژغوري، په فرهنګي کارو زيار کې ورته د نور زغم او سبلې هيله لرم.

په درناوي

وفاالرحمن وفا

کابل-افغانستان

(c) ketabton.com: The Digital Library
Downloaded from: The Digital Library

nimgəṛi armanuna

(Uncompleted desires)

Hairan's poems collection

Collected

By:

M. Ismael yoon

ISBN 978-9936-500-01-3
9 789936 500013 >

د خپرونو لړ: (۲)

(c) ketabton.com: The Digital Library

Get More e-books from www.ketabton.com

Ketabton.com - ebooks library

Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library